HANUKIADA 5766

Marele Rabin MENACHEM HACOHEN

Reînnoirea, simbol al vieţii evreieşti

Urmare din pag. 1

Din multitudinea de semnificaţii ale sărbătorii, aş vrea să insist asupra mesajului *Hanukiei* - Menora la care se adaugă al optulea braţ, în amintirea uleiului care a ars opt zile în loc de una.

Dar Menora are şapte braţe: trei la dreapta, trei la stânga şi un braţ central. Toate braţele - simboluri ale orientărilor de idei, simboluri sociale, culturale, de dreapta şi de stânga - trebuie să fie înclinate spre braţul central, simbol al echilibrului, al respingerii extremismelor în gândire. Braţul central este un simbol al democraţiei. Fiecare cultură, fiecare religie îşi are legitimitatea ei. Pluralitatea ideilor poate duce la armonie numai atunci când toate orientările, de dreapta sau de stânga, sunt înclinate spre centru, spre democraţie. Nici un braţ al Menorei nu este mai înalt sau mai scund decât celelalte, ceea ce conduce către acelaşi simbol al democraţiei [...].

Deputat dr. AUREL VAINER, preşedintele F.C.E.R.

Urmare din pag. 1

Desigur, rememorarea unui moment fericit din istoria evreilor ne obligă la o meditaţie despre timpul reînnoirii, al încrederii că lumina - cât de firavă ar fi - are puterea miraculoasă de a împrăştia tenebrele intoleranţei, ale violenţei. Depăşind naraţiunea evenimentelor de acum peste două mii de ani, putem spune că există o perenitate a semnificaţiilor Sărbătorii de Hanuca, care constau în: ● nevoia de ripostă, atunci când duşmanul îţi refuză dreptul la existenţă spirituală şi naţională ● necesitatea supravieţuirii spirituale prin orice efort, prin orice sacrificiu ● adeziunea la marile idei umaniste ale justiţiei, progresului şi păcii.

Hanuca – victorie împotriva vicisitudinilor şi asimilării

O fericită coincidenţă a făcut ca Noul An calendaristic universal 2006 şi Hanuca să fie celebrate în acelaşi interval de timp. Un motiv în plus pentru a exprima încrederea noastră că Hanuca 5766 şi anul care vine ne vor aduce, o dată cu luminările de se vor aprinde în aceste zile, liniştea binecuvântată a păcii în România, în Israel şi în lume. Reafirmând loialitatea noastră deplină faţă de Cetatea în care trăim - de binele Cetăţii depinzând şi binele nostru, aşa cum ne învaţă profetul Irmiahu -, dorim ca evreii din România să ducă o viaţă evreiască autentică, în spiritul identităţii iudaice, cu toate valenţele sale, religioase, spirituale şi morale.

Împreună cu membrii comunităţilor noastre, este nevoie să muncim mai mult şi mai bine pentru a realiza proiecte importante, menite să ne facă viaţa mai bună şi mai frumoasă, în spiritul tradiţiei iudaice.

În acest moment sărbătoresc, gândurile mele se îndreaptă către întreaga noastră obşte şi doresc ca, în numele conducerii F.C.E.R. şi al meu personal, să transmit tuturor coreligionarilor noştri cele mai sincere şi calde urări de sănătate, bucurii şi rodnice împliniri.

Fie ca Hanuca 5766 să arcuiască deasupra omenirii curcubeul armoniei şi al păcii, conducându-ne spre o conlucrare fructuoasă cu toate minorităţile naţionale, cu întreg poporul român, fiindcă toţi suntem copiii aceluiaşi Dumnezeu, Creator al Luminii, al Lumii şi al Omului.

Dr. ZVI FEINE, directorul Programului JOINT pentru România

Vitalitatea comunităţilor evreieşti din România

Urmare din pag. 1

De un an, JOINT-ul ajută circa 140 de copii în suferinţă din România. Ne bucurăm să celebrăm împreună Hanuca - această sărbătoare a miracolelor, a reînnoirii. Din impresiile despre periplul realizat în această Hanukiadă, pot să confirm o dată mai mult forţa vitală a obştii dvs., să remarc, cu deosebire, evoluţia implicării generaţiei de mijloc în viaţa comunitară. Şi faptul că, în prezent, există 26 de cluburi în care activează oameni aparţinând acestei generaţii, aşa-zis „pierdută", datorită celor 50 de ani de totalitarism, dovedeşte că, alături de tinerii de la O.T.E.R., comunitatea din România beneficiază de redutabile resurse umane de continuitate. În numele conducerii JOINT-ului, vă asigur că vom face tot ce ne stă în putinţă spre a vă ajuta ca lumina vieţii evreieşti în România să strălucească şi în viitor.

Traseele de lumină ale Hanukiadei

Delegaţia F.C.E.R. în comunităţi din Moldova

Hanukiada 5766, în Moldova, derulată între 27-28 decembrie 2005, a inclus întâlniri ale delegaţiei F.C.E.R. - secretarul general, ing. *Albert Kupferberg*, Rabinul *Abraham Ehrenfeld*, soţia sa, *Rifca Ehrenfeld* - cu membri ai comunităţilor din **BRĂILA, GALAŢI, TECUCI, BÂRLAD, IAŞI**. Temele centrale din alocuţiunile rostite de ing. *Albert Kupferberg* şi Rabinul *Abraham Ehrenfeld* au avut darul de a aduce lumină în suflete şi în conştiinţe. De ce nu sărbătorim victoria militară, ci minunea unui opaiţ cu ulei neprofanat, care, în loc de o zi, a ars opt? De ce Hanukia are opt braţe şi nu şapte? De ce nu sărbătorim personalităţi, ci idei? În ce constă perenitatea sărbătorii? Ce înseamnă să lupţi pentru a-ţi apăra dreptul de a fi tu însuţi, respectându-ţi valorile, cultura, tradiţia de care aparţii şi respectând la fel de mult dreptul la afirmarea oricărui alt popor de a-L sluji pe Dumnezeu după datinile moştenite. Iată numai câteva dintre incitantele întrebări atrăgând după sine incitantele comentarii ale sus-amintiţilor vorbitori despre: ● apărarea identităţii şi demnităţii noastre ● dreptul la exprimarea liberă de cult ● nevoia de unitate ● sensul optimist al aprinderii crescânde, în fiecare zi câte una, a celor opt lumânările ● ecumenismul şi buna conlucrare interetnică. Pretutindeni, secretarul general al Federaţiei, ing. *Albert Kupferberg*, a citit mesajul de Hanuca adresat tuturor evreilor români de preşedintele F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer*. (Publicăm, alăturat, extrase din cuvântări).

Sărbătorind Hanuca, vorbim despre dreptul nostru de a trăi în Israelul modern, stat independent şi suveran, despre Ierusalim, capitală eternă a poporului evreu.

Rabinul ABRAHAM EHRENFELD

Macabeii din 168 î.e.a. şi Macabeii tuturor timpurilor...

[...] Luminiţele de Hanuca ne sunt sfinte, pentru că amintesc de minunea pe care Dumnezeu a făcut-o cu noi. Este vorba de biruinţa celor puţini asupra celor mulţi şi reinaugurarea Templului din Ierusalim [...]. Iom Kipur este momentul de vârf al pocăinţei; Pesah celebrează ieşirea din sclavia egipteană; Şavuot - primirea Torei; Purim - salvarea noastră fizică; Hanuca - salvarea noastră spirituală. Evreii nu trăiesc numai în realitatea exterioară, ci şi într-o realitate dincolo de aparenţe, reprezentată de credinţa în Dumnezeu Unicul. De Hanuca, ne amintim de Macabeii tuturor timpurilor, din antichitate până în zilele noastre, în renăscutul Stat Israel [...] De fiecare dată, spiritul Macabeilor a ieşit la iveală şi ne-a ajutat să ne păstrăm tradiţiile, cultura. Hanuca înseamnă să fim noi înşine, să nu ne fie ruşine de cultura, de identitatea noastră. Hilel a susţinut ca luminările să fie aprinse în mod ascendent, pentru că, prin ele, noi ne înălţăm în sfinţenie... Sărbătorind Hanuca, vorbim despre dreptul nostru de a trăi în Israelul modern, stat independent şi suveran [...].

Ing. ALBERT KUPFERBERG, secretar general al F.C.E.R.

Fie ca lumina adevărului să învingă întunericul calomniilor antisemite, negaţioniste

[...] Victorie a spiritului - dincolo de o victorie militară -, Hanuca are deschidere universală, pentru că, salvându-se monoteismul, evreii au oferit lumii, implicit, şansa apariţiei şi existenţei altor religii monoteiste. Noi nu sărbătorim victoria militară, pentru că aceasta implică vărsare de sânge, în ambele tabere, nici nu proslăvim eroi, pentru a nu promova cultul personalităţii... Lupta evreilor pentru supravieţuire continuă, însă, şi azi, când asistăm la o reescaladare a antisemitismului pe plan mondial, când manifestări antisemite, negaţioniste apar şi în România [...]. În faţa unor asemenea atitudini, cum a fost, de pildă, articolul publicat, relativ recent, în „România Mare", semnat de prof. dr. Ion Coja, „Apelul românilor", în care comunităţile evreieşti sunt acuzate de punerea în aplicare a unui aşa-zis „plan de invadare a României", prin încetăţenirea a peste un milion de evrei, nu putem fi nepăsători, pentru că Holocaustul a fost precedat tot de propagandă antisemită. Din acest punct de vedere, Hanuca este şi o chemare la unitate. Şi printre obiectivele noii conduceri se află la loc de frunte întărirea frăţietăţii şi solidarităţii evreilor din România; sprijinirea Israelului, monitorizarea şi lupta împotriva antisemitismului şi negaţionismului. Cu atât mai mult cu cât nici România n-a fost ocolită de Holocaust. Ceea ce mi se pare impresionant de Sărbătoarea Luminii este că, în acelaşi moment în care noi, aici, aprindem lumânările de Hanuca, în toate casele evreieşti, în toate sinagogile din ţară, din Israel şi din lume se aprind astfel de lumânările. Aceasta înseamnă că *Am Israel Hai* - poporul lui Israel trăieşte. Fie ca lumânărelele de Hanuca să lumineze sufletele tuturor, ca lumina să învingă, întotdeauna, întunericul.

Gânduri de Hanuca

● **BRĂILA.** Cum să prinzi în cuvinte licărul ochilor curaţi ai lui *Lior Daniel Cazacu*, aprinzând lumânările de Hanuca, amintindu-ne că, în urmă cu şase ani, a făcut *Brit Mila* în această sinagogă? Mulţumim gazdelor - *Herman Goldemberg*, vice-preşedinte, *David Iancu Segal*, secretar, oficiantului de cult, *Suhar Goldstein*, întregului colectiv - pentru impresionant de ospitaliera primire asociată cu delicatesele-unicat de Dunăre. Ca întotdeauna, corul comunităţii brăilene ne-a dovedit, dacă mai era nevoie, că atunci când există tragere de inimă, dorinţă de a fi cât mai buni, comunicare între generaţii, minunile se săvârşesc şi-n vremea noastră.

● **GALAŢI.** Cum să asculţi fără să-ţi dea lacrimile „Iş Yakar", un cântec în memoria Macabeului din Galaţi, *Saul Zilberstein* z.l., fost membru al corului acestei comunităţi, care, după ce a făcut Alia, aflat în misiune, la graniţa cu Libanul, în Zahal, s-a aruncat asupra unei grenade pentru a salva viaţa camarazilor săi? Recunoştinţă pentru tot ce ne-au pregătit gazdele - ing. *Mircea Goldemberg*, preşedinte, ing. *Sorin Blumer*, vice-preşedinte şi dirijor al corului, ing. *Harie Groper*, secretar - cu ajutorul gospodinelor de la Restaurantul Ritual, sub coordonarea *Fridei Gheller*. Salutar - programul judeţean de predare a Holocaustului în şcoli, iniţiat de prof. *Violeta Blumer* şi prof. *Oana Ropotan*, de la Colegiul Tehnic „Traian Vuia" din Galaţi. Printre cei care au împărtăşit cu noi bucuria Hanucăi s-au aflat şi colegi de breaslă romi.

● **TECUCI.** Sinagoga din Tecuci, reînsufleţită de preşedintele *Iancu Aizic*, a vibrat o dată cu corul gălăţean, care, cu orgă electronică cu tot, a devenit o caravană a Luminii, încălzind sufletele oamenilor. Dar din dar se face rai, sună o zicătoare reconfirmată şi de data aceasta. Este vorba de darul muzical, în sine, şi de darul F.C.E.R., care a asigurat logistica deplasării corului în comunităţile din Tecuci şi Bârlad. O reverenţă de gând pentru prăjiturile făcute de doamne, având ca ingredient sigur al succesului, bucuria de aşpeţi.

● **BÂRLAD.** Sinagoga - plină ochi. Printre participanţi - patru huşeni, în frunte cu preşedintele comunităţii, *Iosub Leibovici*. „N-am mai avut muzică, aici, de zeci de ani!", ne-a mărturisit preşedintele comunităţii, *Bernard Uşer*. I se simţeau lacrimi în glas. Am realizat, atunci, „pe viu" cât de important este, pentru comunităţile mici, să simtă că li se acordă aceeaşi cinste ca şi celor mari. Am întâlnit şi bârlădeni „noi": familia secretarului, *Lazăr Croitoru*: *Alexandra, Nicoleta* şi *Ovidiu*. Am descoperit printre corişti, alţi bârlădeni: *Anca, Marian* şi *Estera Uşer*.

● **IAŞI.** Ca de fiecare dată când ajungem la Iaşi, proverbiala ospitalitate moldovenească nu se dezminte. Preşedintele comunităţii, ing. *Pincu Kaiserman*, secretarul *Boris Bernard Resch*, consilierul cultural, ing. *Rudolf Rosenberg*, ne-au primit cu tradiţionalele bucate de Hanuca: borş limpede de sfeclă roşie cu *varenicches*, dar şi câte alte bunătăţi, pentru care lipsesc cuvintele ca să mulţumim gospodinelor de la Restaurantul Ritual ieşean, care le-au pregătit. În fastuoasa sinagogă arhiplină - un cor de zile mari, care a realizat un tur de forţă: potpuriuri în idiş şi ebraică; bijuterii de muzică clasică, compuse de compozitori evrei. Am admirat o dată mai mult: arta dirijorală a prof. univ. dr. *Florian Simion*, de la Academia de Muzică din Iaşi; acompaniamentul rafinat al pianistei *Aurelia Simion*, doctorand la aceeaşi Academie; o voce de soprană despre care, sunt sigură, vom mai auzi: aceea a tinerei soliste *Cristina Grigoraş*, absolventă a Academiei ieşene de Muzică, aflată în anul doi la masterat, căreia domnu' Kaiserman i-a urat să ajungă să cânte la „Scala" din Milano. În încheierea festivităţii, preşedintele comunităţii, ing. *Pincu Kaiserman*, şi profesorul univ. dr. *Silviu Sanie*, au organizat lansarea, în sinagogă, a romanului *Kadiş pentru mama mea*, de subsemnata, care mulţumeşte pentru cuvintele frumoase, pentru *challenge*-ul care au însemnat pentru ea aceste aprecieri, pentru urările care le-a însoţit. Mulţumeşte profesorului univ.dr. *Florian Simion*, dirijorul corului, care, împreună cu tinerii instrumentişti ieşeni şi solista *Cristina Grigoraş*, i-au făcut autoarei un cadou muzical nu mai puţin impresionant: „Kadiş"-ul de Maurice Ravel.

IULIA DELEANU

Lumina care dăinuie... mereu mai vie prin noi

Celebrări în BANAT şi TRANSILVANIA

Dacă ar fi să surprind o scânteie din *hanukia* aprinsă simultan în acest an în regiunea de vest a României, aş alege, fără măcar să zăbovesc o secundă, micul cor al copiilor din Oradea. Ştim şi doar am surprins de atâtea ori perpetua minune a acestei sărbători a luminii. Mai concret, mai tangibil, însă, decât în acest an, nu cred - asumându-mi aici subiectivismul - să o fi zărit vreodată. Beatrix, Dany, Ester şi toti ceilalţi zece copii care au cântat în Sinagoga Ortodoxă din oraşul de pe malul Crişului au adus vorba despre un viitor la care, la finele anilor 1980, nu se mai aştepta nimeni. Poate doar un optimist iremediabil ca dr. *Zvi Feine*, directorul JOINT pentru România, putea spune că nu se va termina viaţa iudaică din această ţară, că nu vom fi ultimii „care vor stinge lumina" (vă aduceţi aminte acest banc, cu tot cu izul lui de tristeţe?!). Poate tocmai din această cauză, am remarcat în privirea sa o nemăsurată bucurie atunci când i-a zărit pe cei mici.

În comunităţile din Banat şi din Transilvania - **TIMIŞOARA, ARAD, ORADEA, CLUJ-NAPOCA** - au fost prezenţi, în acest an, Marele Rabin *Menachem Hacohen*, ing. *Paul Schwartz*, vicepreşedintele F.C.E.R., dr. *Zvi Feine*, directorul JOINT pentru România, cantorul *Iosif Adler*, oficiantul *Ghidu Bruchmaier* şi *Eduard Kupferberg*, din partea Compartimentului de Tineret al F.C.E.R.

În fiecare comunitate, ing. *Paul Schwartz*, a dat glas mesajului F.C.E.R. Vădit emoţionat, la ultimul popas al Hanukiadei de la Cluj-Napoca, domnia-sa a subliniat impresionantul efort pentru menţinerea vieţii evreieşti pe care l-a putut constata în toate cele patru comunităţi, aflat în concordanţă cu ceea ce doreşte să promoveze F.C.E.R. Directorul JOINT pentru România, dr. *Zvi Feine*, a accentuat efortul pe care îl face această organizaţie, în întreaga lume, în sensul misiunii sale de credinţă „Rescue, Relief and Renewal" („Salvare, Ajutor şi Înnoire"). De asemenea, domnia-sa a evocat colaborarea fructoasă în ultimele decenii a JOINT-ului cu F.C.E.R. şi, în special, cu fiecare comunitate locală în parte. Marele Rabin *Menachem Hacohen* are darul unic de a veni mereu cu noi tâlmăciri ale sărbătorii şi semnificaţiilor celebrării noastre religioase. Inspiraţia momentului l-a făcut ca, atât la Timişoara, cât şi la Arad, Oradea şi Cluj, să adauge luminii lumânărelelor o flacără spiritualizată. Sensurile pe care Divinitatea le-a dat creaţiei sale se regăsesc la fiecare dintre celebrările noastre, iar Rabinul Menachem Hacohen a subliniat cum candela, minunea, lupta pentru păstrarea monoteismului au semnificaţii importante pentru universalitate. Diferenţa spiritual-material este foarte clar subliniată la Hanuca - conform Eminenţei Sale, care a evocat, cu fiecare prilej, această dublă valenţă a existenţei.

● Dacă vom lua cronologic periplul din acest an al Hanukiadei, vom începe cu **TIMIŞOARA**. Deşi ziua de 27 decembrie era încă o mare sărbătoare pentru clerici şi oficialităţi, invitaţii comunităţii evreieşti în urbea de pe Bega au răspuns cu solicitudine. Am remarcat şi am auzit cuvintele calde şi prieteneşti ale reprezentanţilor şi conducătorilor bisericilor ortodoxă, catolică, greco-catolică şi ai cultelor neoprotestante. La eveniment au fost, de asemenea, prezenţi şi şi-au afirmat bucuria de a celebra împreună cu obştea evreiască sărbătorile sfârşitului de an prefectul Judeţului Timiş, *Ovidiu Drăgănescu*, şi primarul Timişoarei, *Gheorghe Ciuhandu*. Preşedintele Comunităţii Evreilor din Timişoara, dr. *Paul Costin*, a exprimat, cu acest prilej, recunoştinţa obştii evreieşti din Timişoara pentru deschiderea şi frăţietatea care domnesc în acest oraş. Corul, dirijat de tânăra *Jana Codreanu*, profesoară la Liceul de Muzică „Ion Vidu", a interpretat un grupaj de melodii tradiţionale.

● **ARAD.** De cum am păşit în cantina Restaurantul Ritual al comunităţii am simţit că e sărbătoare mare: decorarea desăvârşită a sălii, veşmintele de mare gală şi emoţia celor care urmau să evolueze pe scenă. Preşedintele Comunităţii Evreilor din Arad, ing. *Ionel Schlesinger*, a deschis manifestarea, a prezentat delegaţia din Bucureşti, numeroşii invitaţi, oficialităţi locale şi clerici. Prezenţa Episcopului Aradului şi Hunedoarei, P.S. *Timotei*, a trezit un moment de emoţie. Cei prezenţi s-au ridicat în picioare la intrarea acestuia în sală.

În acest an, tinerii din Arad, coordonaţi de *Emanuel Pusztai*, au pregătit un moment artistic modern, adecvat sărbătorii, dar şi mijloacelor tehnice care permit o sonorizare deosebită. Emanuel Pusztai (la pian) şi cei şapte colegi ai săi au stârnit aplauze sincere în întreaga sală. Nu putem să nu consemnăm prezenţa a două profesoare de la Liceul de Muzică din localitate, care au interpretat desăvârşit melodii evreieşti la flaut şi pian.

● **ORADEA.** Să asculţi corul din Oradea a fost mereu o bucurie, oferită cu generozitate de cele trei generaţii care îl compun - copii, părinţi, bunici - şi de dirijorul *Gheorghe Vilan* (mai simplu, Gyuri, pentru cei ce îl cunosc şi îi admiră munca de ani buni). De această dată, corul ne-a oferit şi o bucurie vestimentară. Prin efortul preşedintelui Comunităţii Evreilor din Oradea, ing. *Felix Koppelmann*, de la cei mai mici (de vreo trei ani...) la doamnele-bunici din cor, fiecare a avut costum şarlatan, în culorile Israelului, cu papioane cu „Magen David". Dincolo de ceremonia de Hanuca la care au fost prezente oficialităţi de cel mai înalt nivel ale oraşului, ierarhi ai bisericilor, reprezentanţi ai armatei, intelectuali, trebuie să consemnăm cu această ocazie realizările importante din această comunitate. Cu vocaţie managerială, preşedintele comunităţii, ing. *Felix Koppelmann*, ne rezervă de fiecare dată surprize plăcute - o cantină (aflată în topul celor din ţară), un club comunitar primitor pentru toate generaţiile, îngrijire medicală pentru toţi membrii comunităţii, materiale de prezentare, deplasări la comunităţi vecine din România şi Ungaria, colaborări cu celelalte minorităţi, participări în festivaluri de dans, muzică şi teatru, etc. Donatorii JOINT nu au putut rămâne insensibili la felul în care arată comunitatea din Oradea şi au decis să susţină financiar atât un nou centru comunitar mai mare cât şi repararea acoperişului sinagogii.

● **CLUJ-NAPOCA.** Încă o dată, Sinagoga Deportaţilor din Cluj-Napoca a fost animată de mulţimea venită să celebreze sărbătoarea minunii de Hanuca. Preşedintele prof. dr. *Gavrilă Goldner* a destins încă de la început atmosfera, pentru a nu uita că aceasta este una dintre sărbătorile vesele, pline de lumină, ale iudaismului. El a evocat cu acest prilej semnificaţia celebrării. Corul din Cluj, condus de *Ecaterina Halmos*, a interpretat melodii în ebraică, idiş, ladino, spre încântarea tuturor celor prezenţi. De la sărbătoare nu putea lipsi formaţia „Mazel Tov", condusă de soţii *Sulamita* şi *Vasile Socia*.

LUCIANA FRIEDMANN

Continuare în pag. 16

Interviu cu dr. ZVI FEINE, directorul JOINT pentru România

Dacă ar fi să dau un titlu mai puţin convenţional celor discutate, pe parcursul Hanukiadei, cu directorul JOINT pentru România, dr. Zvi Feine, cu siguranţă acesta ar fi „interviu de microbuz". Oricât de ocupat, preşedintele JOINT şi-a făcut timp ca să ne descrie pe îndelete ce înseamnă pentru el Hanukiada şi ce doreşte JOINT-ul să realizeze în viitor pentru comunitatea evreilor din România.

- Parafrazând întrebarea tradiţională de Seder Pesah, „Ma nistana Hanukiada haze me kol aheret"? (Prin ce diferă această Hanukiadă de toate celelalte?)

- În primul rând, a fost o întâmplare că Hanukiada a coincis cu Crăciunul. A fost desigur mai greu pentru comunităţi. A fost o Hanukiadă separată pentru tineret şi cred că este foarte important ca, măcar într-o regiune a ţării, tinerii să participe la acest program. Pe de altă parte, a fost o Hanukiada scurtă şi sunt câteva comunităţi mari care nu au putut beneficia de acest program. Am văzut foarte interesantele programe din Timişoara, Arad, Oradea şi Cluj, în care comunităţile au dat tot ce au mai bun în programele pe care le-au alcătuit. De asemenea a reprezentat o ocazie de a aduce în cadrul comunităţii clerici, oficialităţi, personalităţi ale oraşelor respective. Este o ocazie în care se întâlnesc. De asemenea aceste întâlniri subliniază cât este de important ca Federaţia şi Joint-ul să afle problemele comunităţilor locale, să le asculte şi să ajungem la soluţii împreună.

- La câte Hanukiade aţi participat de-a lungul timpului?

- Prima a fost în 1988. De atunci, anual, am luat parte la Hanuca în comunităţile din România.

„Există viaţă evreiască şi există viitor"

- Dacă ar fi să alegeţi o secvenţă care v-a impresionat în acest traseu, care ar fi aceea?

- Cea mai profundă impresie mi-a făcut-o grupul de copii de 3, 4, 5, 7 ani, cu *kipot* albastre, care făceau zgomot şi cântau cu bucurie în Sinagoga din Oradea. Acest lucru a arătat că este o viaţă evreiască normală în România şi există un viitor. Costumele speciale ale corului, cu Magen David, au fost fantastice.

- La Oradea ştiu că aţi apreciat felul în care se autoadministrează această comunitate şi programele pe care le asigură. De altfel, aşa cum ne-aţi spus, această comunitate va beneficia de câteva donaţii importante, tocmai din cauza eforturilor pe care le face pentru păstrarea vieţii evreieşti. Cum aţi sfătui celelalte comunităţi să ajungă la aceleaşi performanţe?

- Sfatul pe care l-aş putea da ar fi, înainte de toate, să îi promoveze pe tineri, să îi încurajeze, să nu îi limiteze în ceea ce fac, ci să îi lase să îşi dezvolte viaţa evreiască, să înveţe, să aibă posibilitatea să îşi organizeze activităţile pe care şi le doresc. În al doilea rând, trebuie să existe bune relaţii între tineri, cei de vârstă medie şi vârstnici şi toţi aceştia să lucreze împreună. De asemenea, toţi cei din comunitate să discute, să îşi facă împreună planuri pentru viitor. Aş spune că este foarte important ca, indiferent de vârstă, toţi cei ce participă să se simtă bineveniţi, să vină cu plăcere la comunitate, să aibă un rol în comunitate, să se poată organiza ca să îi ajute pe ceilalţi. Şi nu în ultimul rând, este important ca fiecare comunitate să se implice în găsirea fondurilor.

- Care sunt priorităţile JOINT-ului în anul calendaristic care tocmai începe?

- Sunt foarte multe. În primul rând este un an în care vom oferi o atenţie specială asistenţei şi Căminului „Amalia şi dr. Moses Rosen" din Bucureşti. Va fi un an al schimbărilor în domeniul economiei la nivel naţional şi sperăm ca măsurile guvernamentale să vină în sprijinul efortului nostru. Va fi un an în care vom încerca să acordăm un ajutor suplimentar celor 450 de persoane aflate într-o situaţie materială foarte dificilă. Ei vor beneficia de un sprijin special, alături de programul nostru obişnuit de asistenţă. În ceea ce priveşte Programul „Copii în nevoie", vom încerca să îl implicăm în viaţa evreiască şi vom încerca să înţelegem ce au nevoie, în special în domeniul medical. Vom aprofunda relaţiile noastre cu Federaţia Evreiască din Kansas City, care ne ajută foarte mult în ceea ce priveşte alimentele, vârsta medie etc. Este un an al construcţiei - am început cu construirea unei noi clădiri pentru programe evreieşti la Cristian, care sperăm că se va

Continuare în pag. 15

Lumini ecumenice

● **ANCA CĂRĂPESCU** (directorul Direcţiei Cultură, Culte şi Patrimoniu Naţional a Consiliului Judeţean Brăila): *„Mi-a făcut o mare bucurie să împărtăşesc sărbătoarea cu dvs. Este un simbol al toleranţei, al ecumenismului, al bunei convieţuiri interetnice. Bucuria este dublă, pentru că, azi, este şi onomastica fiului meu, Ştefan".*

● Preot **EUGEN BURUIANĂ** (Protopop de Galaţi - Biserica Ortodoxă Română): *„Este extraordinar că, anul acesta, soarta ne reuneşte în celebrarea luminii: Hanuca şi Crăciun. Dumnezeu este lumină. El a spus: «Să fie lumină! Şi lumină se făcu». Ziua de azi este o zi a luminilor care-şi răspund. Iar bucuria împărtăşită se dublează".*

● Preot **ISAC GHEORGHE** (Parohia Malul Alb Drăgăneşti - Tecuci): *„Fie ca sărbătorirea, în acelaşi timp, a Hanucăi şi a Crăciunului, să fie semn ca Dumnezeu să hărăzească lumii bucurie şi pace".*

● **CEZĂREL BARAŞ** (reprezentant al Primăriei oraşului Tecuci): *„Sărbătoarea luminii este un prilej de dragoste între oameni, ne arată calea lui Dumnezeu, fiindcă toţii suntem copiii Lui".*

● Preot **ŞTELIAN CHERVASE** (Parohia Movilenii de Sus - Tecuci): *„M-am simţit tare bine de Hanuca, ascultând cântecele corului dvs. Fie ca spiritul ecumenismului să devină singurul mod de viaţă între oameni!".*

● Poetul **IOAN BUCĂ** (Tecuci): *„Cu toţii credem în Dumnezeu Unicul. Nutresc un mare respect pentru poporul evreu, pentru patriarhii săi. Vă sunt îndatorat că m-aţi invitat să particip la sărbătoarea de Hanuca".*

● Prof. univ. dr. **GEORGE PANDELE** (rector interimar al Institutului de Medicină din Iaşi): *„Mesajul luminii de Hanuca vine de milenii înspre noi. Lumina înseamnă înţelepciune. Fie ca pacea să lumineze asupra Israelului şi a lumii întregi".*

● Prof. univ. dr. **DUMITRU RĂDĂUCEANU** (Iaşi): **„Hanuca şi Crăciunul fac, amândouă, parte din copilăria mea".**

● **CONSTANTIN NICOLAE** (vice-primarul Municipiului Iaşi): *„Am trăit bine, români şi evrei, n-am avut nimic de împărţit şi avem datoria să veghem ca negurile Holocaustului să nu se mai adune vreodată pe cerul nostru".*

Întreaga recunoştinţă

N-aş putea încheia acest jurnal de Hanukiadă fără să mulţumesc: ● conducătorului de grup, secretarul general *Albert Kupferberg*, care, dacă n-ar fi fost inginer, s-ar fi ilustrat, cu siguranţă, în arta sunetelor, care cere rigoarea de matematician şi sensibilitatea de poet ce-l caracterizează ● Rabinului *Abraham Ehrenfeld* şi soţiei, sale, *Rifca*, pentru ştiinţa/arta de a înaripa sufletele şi a îmbogăţi spirituele, prin luminarea atâtor simboluri ale sărbătorii, în comentarii presărate cu umor stenic ● Să mulţumesc, cu precădere, vechiului, bunului, şi, mai ales, ghiduşului meu camarad de drumeţii „în interes de servici", cameramanul *Sandu Călţia*, talentat cronicar cu aparatul de filmat al ultimelor decenii din viaţa Federaţiei.